Ragni Lantz,
journalist, ordförande för
Världsböndagskommittén

Kyrkorna OCH FRIHETSKAMPEN I USA

Det är i år exakt 50 år sedan den rösträttsreform lagfästes i USA som gav svarta medborgare samma rätt och möjlighet som vita att delta i allmänna val. Jag hade då precis börjat jobba som reporter för ett svart tidningsföretag i Washington, och presskonferensen efter president Johnsons undertecknande av den nya lagen var första gången jag såg Martin Luther King Jr ”live”. Föga anade vi då att presidentämbetet inom mindre än 50 år skulle innehas av en svart man, men det är förstås en logisk konsekvens av att möjligheten att kandidera i val öppnades för alla.

Den nu bioaktuella filmen ”Selma” skildrar bakgrunden till rösträttsreformen: hur medborgarrättsrörelsen med King i spetsen under våren 1965 försökte genomföra fredliga protestmarscher i Selma, Alabama, protester som möttes med besinningslöst våld från de vita rasisternas sida.

Något som filmen ”Selma” tydligt visar är vilken viktig roll kyrkorna hade i de svartas kamp för frihet och jämställdhet. I den segregerade amerikanska Södern var den lokala kyrkan den enda plats som var de svartas egen, en plats för andlig gemenskap naturligtvis, men också för socialt och diakonalt engagemang. I brist på politiskt inflytande var de svarta pastorerna och predikanterna de svarta samhällenas accepterade ledare. När proteströrelsen startade i Montgomery, Alabama, i december 1955 var det en ung pastor, Martin Luther King Jr, som blev dess ledare, och den organisation han startade något år senare, Southern Christian Leadership Conference, bestod huvudsakligen av svarta sydstatspastorer. Det var i de svartas kapell och bönhus som protestaktioner förbereddes och det var dit offren för motståndarnas våld fördes för att få vård.

> ”I den segregerade amerikanska Södern var den lokala kyrkan den enda plats som var de svartas egen, en plats för andlig gemenskap naturligtvis, men också för socialt och diakonalt engagemang.”

Kyrkornas betydelse undgick naturligtvis inte de vita rasisternas uppmärksamhet. Otaliga kyrkor och kapell i hela Södern utsattes för bombattentat och bränder. Oftast skedde attackerna nattetid och åsamkade endast materiella skador, men söndagen den 15 september 1963 – mindre än en månad efter Kings ”Jag har en dröm”-tal i Washington – mördades fyra söndagsskolflickor när en bomb exploderade i en baptistkyrka i Birmingham (scenen finns med i ”Selma”).

Men frihetsrörelsen engagerade inte bara de svarta i Södern. King vädjade till religiösa ledare i hela USA att stödja kampen. Våldet i Selma inkluderade mordet på en vit pastor från Boston, James Reeb, som klubbades till döds en natt när han deltagit i en av demonstrationerna.

Mordet och TV-bilderna av allt annat våld som frihetskämparna i Selma drabbades av mobiliserade tusentals människor i hela USA. Den sista, stora marschen från Selma till Montgomery tog fyra dagar och bevakades av specialinkallade federala soldater. Bland de 25 000 demonstranter som tågade in i Montgomery den 25 mars fanns många kristna och judiska ledare.

Så här beskrev King själv upplevelsen: ”Marschen från Selma till Montgomery, Alabama, var ett av de mest storartade uttrycken för ekumenik som jag någonsin sett. Protestanter, katoliker, ortodoxa och judar förenades på ett strålande sätt för att artikulera de orättvisor och förödmjukelser som de svarta i Alabama och hela Södern utsattes för när det gällde rösträtten. Marschen gav evangeliet ny relevans. Selma ledde till ett nytt uppvaknande inom kyrkan i Amerika. Efter att länge ha stått vid sidan och gett endast tyst stöd till medborgarrättskampen, blev kyrkan äntligen en del av vår väldiga armé och stod vid Guds barns sida i deras nöd.”

Hur är det i dag? I USA? I vårt eget land, Sverige? Står vi ”vid Guds barns sida i deras nöd”?